

Telegraful Român

Organ național-bisericesc.

Intemeiat în 1853 de

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:

Un an 2000 Lei. — Șase luni 1000 Lei. — Trei luni 600 Lei. — O lună 200 Lei. — Pentru bănci, autorități și străinătate un an 5000 Lei. — Pentru America 3 Dolari. Abonament de sprijin 5000 Lei

Articole și corespondențe

se adresează REDACȚIEI Telegraful Român Sibiu strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonamentele și inserțiunile

se adresează ADMINISTRAȚIEI ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Culpabilii dela Viena

— In legătură cu arbitrajul —

De câteva zile apare la Sibiu *Națiunea Română*, organ al partidului național-liberal din Ardeal.

În acest periodic de frumoasă ținută intelectuală și de clară culoare politică democratică — directorului său, care-i distinsul avocat și cărturar sibian dl Dr. Ioan Fruma, nu i-am precupețit nici odată simpatia și prețuirea noastră — am citit recent [vezi Nr. 2 din 22 I. c.] o declarație a dlui Renato Bova Scopa, ministrul plenipotențiar al Italiei la București, privitoare la urzirea „hatului” care a despicaț în două Ardealul românesc, acum patru ani și mai bine.

Cităm, fără amputări rezumative:

„Dictatul dela Viena nu are aprobarea poporului nostru, fiindcă toți italienii își dau seama că Transilvania este pentru România cum ar fi Lombardia sau Toscana pentru Italia” — a spus dl ministru Renato Bova Scopa.

„În momentul sosirii la Viena a delegației italiene — precizează dsa în continuare — **traseul frontierei româno-ungare era deja fixat de Statul major german, care urmărea a se apropia cât mai mult de bazinul petrolifer român.** Aceasta pentru a restabili adevărul istoric”.

Dl Renato Bova Scopa este un diplomat iscusit și corect. Credincios regelui său, când Mareșalul Badoglio a înlăturat dela putere pe Benitto Mussolini, dsa a continuat să conducă legația Italiei la București ca reprezentant al regimului democratic ce se instaurase la cârma țării sale.

Își iubește, fără îndoială, poporul căruia-i aparține, îi cunoaște simțămintele ce-l însuflețesc și-l apără de neajunsurile acuzațiilor nedrepte.

Tocmai de aceea, declarațiile dsale sunt menite să pună capăt unor exagerări în legătură cu gradul de culpabilitate al celor ce au înjunghiat Ardealul la Viena, în 30 August 1940.

Intr'adevăr, îndată după consumarea aceluia dramatic eveniment, propaganda neoficială nazistă, prin șoapte dela om la om,

accentua rolul oarecum decisiv pe care l-ar fi jucat Italia în pregătirea și perfectarea dictatului dela Viena. Și cum noi Românii nu puteam aștepta dela nemți înțelegerea pe care un elementar simțământ de solidaritate interracială ne îndreptăția s'o pretindem poporului-frate italian, sensibilitatea noastră latină a fost încă odată grav rănită.

Am spus „încă odată” deoarece regimul fascist a fost destul de darnic și înainte de arbitraj în manifestații ofensatoare la adresa noastră.

Ne explicăm!

După ce prietenia dintre Italia fascistă și Ungaria lui Horthy vădise de atâtea ori intenții revizioniste, cari ne priveau îndeaproape, în 1936, la Milano, fostul dictator Benitto Mussolini, într'un discurs rămas celebru prin tonul lui complectamente lipsit de moderație și fineț diplomatică, ne-a taxat nici mai mult nici mai puțin decât „bastarzi” ai Romei imperiale.

Chiotele de bucurie pe cari le scosese atunci Budapesta, au otrăvit încă odată firava pace a continentului.

Nu putem uita, apoi, tandrele legături ale contelui Galeazzo Ciano cu cercurile aristocrației feudale din pustă, care a știut să-l manevreze atât de abil pe sinistrul giner al socrului Duce, încât fostul ministru de externe al Italiei fasciste ne asuprea ori de câte ori i se da prilej — și asta se întâmpla des.

De altcând, însuși dl Renato Bova Scopa observă, în aceeași declarație pe care ziarul „Viitorul” din Capitală [nr. 9335 din 22 I. c.] o redă mult mai pe larg, următoarele:

„Am întâlnit la dl Mussolini și ministrul său de externe dl Ciano o atitudine ostilă față de România. Trebuie să remarc și să subliniez că această atitudine a fost numai din partea acestor doi factori ai dictaturii. Poporul italian, care în decursul istoriei n'a avut incidente cu sora sa latină, nu avea aceste sentimente și nici nu le aproba...”

Am venit în România câteva

zile după diktatul dela Viena. Atmosfera împotriva Italiei era foarte grea. Călătorind de câteva ori la Roma, am raportat asupra acestor stări de lucruri”.

Câtă dreptate are dl Ministru plenipotențiar Renato Bova Scopa, se poate vedea și din episodul înedit pe care-l vom povesti aici:

Acum doi ani, țara noastră a fost cercetată de un grup de ziariști fasciști — vreo cinsprezece la număr — în fruntea cărora se afla consilierul național Umberto Guglielmotti, pe-atunci director al ziarului „Tribuna” din Roma. Oaspeții au fost primiți cu curtuozie și purtați cu alai prin toată țara.

Au venit și la Sibiu, și aici, la rugămintea expresă a reprezentantului Ministerului Propagandei Naționale, care-i însoția, au fost primiți și de I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

I. P. Sf. Sa a ținut însă să-l prevină pe funcționarul dela Propagandă că n'o să le poată vorbi altfel ziariștilor italieni decât în spiritul durerilor și năzuințelor ardelenesti de după arbitraj. La răspunsul afirmativ al acestuia, saloanele Reședinței noastre mitropolitane și-au deschis ușile pentru o întâlnire care era sortită să rămână memorabilă.

Mereu egal cu sine însuși, cum se va vedea mai ales din cartea „Mântuește Doamne poporul Tău”, care-i la compactor când scriem aceste rânduri, I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, după ce i-a binevenat pe oaspeții italieni, le-a vorbit cam așa:

N'aș fi complex și nici destul de sincer în spusele mele dacă nu v'aș mărturisi că Ardealul — și cu el întreaga suflare românească — se află astăzi în suferință, pe urma înjumătățirii lui prin arbitrajul dela Viena. Hotarul despărțitor de frați care ne-a fost impus acolo, a deschis o rană adâncă în trupul țării noastre. Neamul românesc va găsi însă, în sine, destulă putere ca să-și vindece această rană și să înlăture fără preget nedreptatea ce i s'a făcut.

Țin să-mi exprim convingerea că sentința rostită la Viena nu depășește limitele unui act politic al Guvernului fascist; și ca atare, ea nu angajează poporul italian, făcându-l responsabil de durerile urmări ce le-a avut arbitrajul asupra obștei românești.

Domniile Voastre, în calitate de ziariști, sunteți îndatorați să spuneți acasă cele ce le-ați auzit aici, pentru ca opinia publică italiană să

cunoască realitățile dela noi, năzuințele ce le nutrim și adevăratele noastre simțăminte”.

Un translator, al cărui nume nu interesează, traducea frază de frază spusele Inalt Prea Sfinției Sale. Și cum acesta atenua vizibil fermitatea expresiilor lipsite de echivoc cari s'au rostit acolo, Inaltul Ierarh i-a cerut de câteva ori, cu cea mai desăvârșită seninătate, să traducă fidel declarațiile Sale. Aceasta, cu atât mai vădit cu cât la București — spunea I. P. Sf. Sa — oaspeții italieni nu vor fi putut alege întregul adevăr asupra realităților dela noi din urzeala amabilităților de rigoare.

Urmare în pag. 2-a

Școlare

Ministerul Culturii Naționale a fixat, pentru sesiunea Octombrie 1944 a examenelor de bacalaureat teoretic, — taxa de *treimii* lei pentru fiecare candidat. Se fac însă reduceri și scutiri de taxă.

Imperialism maghiar

Dl Renato Bova Scopa, Ministrul Italiei la București, în cadrul declarațiilor dsale pe cari le comentăm în acest număr, după ce stăruie asupra afinităților de ordin istoric, cultural și economic dintre Italia și România, face o mărturisire pe care e bine s'o reținem:

„**Dimpotrivă, nimic nu ne leagă de Ungaria. Conducătorii dela Budapesta au urmărit totdeauna să ajungă la Adriatica, unde se găsesc interesele permanente ale Italiei.**”

Dar Ciano a ascultat mai mult de flatările false ale ungurilor decât de conștiința poporului italian”.

Bilete de încartiruire

Garnizoana din ARAD, — de dorit ar fi ca și alte garnizoane — a dispus următoarele: Nici un ostaș român sau sovietic nu are voie să se cartiruiască singur; toți ostașii, români sau sovietici, trebuie să aibă *bilet de cartiruire*, eliberat de Comandamentul român și sovietic; toți cetățenii cari vor adăposti ostași români sau sovietici fără astfel de bilete, vor fi aspru sancționați.

Invățătura zilei

Eu am venit în numele Tatălui meu și nu m'ați primit pe mine; de va veni altul în numele său, pe acela îl veți primi?

Ioan 5, 43

CALENDAR CREȘTIN

Biserica ortodoxă prăznuiește:

Mercuri 23 Oct. — M. Marcian
Joi 26 Oct. — † M. Dimitrie

FARMACIILE DE SERVICIU

Măști 24 Oct. Fabritius Guido, Piața Mică 27
Mercuri 25 Oct. Dr. Binder Ioan str. A. Iancu 9

Culpabilii dela Viena

Parcă'l văd și-acum pe consilierul fascist Umberto Guglielmotti cum frământa cu cismele-i rituale parchetul salonului de recepție. Iar când I. P. Sf. Mitropolit Nicolae s'a arătat înclinat să desolidarizeze poporul italian de nenorocitul act dela Viena, atribuindu-l numai guvernului fascist, Guglielmotti a făcut un gest de neplăcere pe care n'am să-l pot uita niciodată.

I-a venit, apoi, rândul să vorbească. Și Umberto Guglielmotti a accentuat cu o nervozitate meridională — care ar fi vrut să fie mândrie romană — că guvernul fascist este expresia politică a poporului italian, iar actele lui exprimă voința acestui popor.

Francheta cu care le-a vorbit I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, i-a surprins pe confrății din peninsulă, cari și-au închipuit că ajunge dacă ne aduc darul unei invitații seci de-a strânge... relațiile culturale dintre țările noastre, ca și când de asta ne ardea nouă atunci.

La câtăva vreme după aceea, poporul italian se desolidariza de regimul fascist, repudiind pe cei ce i-au condus destinele — pe căi aventuroase — vreme de peste două decenii. Succesul loviturii de stat a Mareșalului Pietro Badoglio a arătat îndeajuns câtă dreptate a avut I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului, când îi uimise pe ziaristii italieni prin îndrăsneala cu care a afirmat că nu înțelege să facă responsabil poporul italian de actele provocatoare ale cuplului Mussolini-Ciano.

Acum, un diplomat de corectitudine dlui Ministru plenipotențiar Renato Bova Scopa, face exact același lucru. Lămuririle dsale au darul să îndulcească simțitor sentimentele noastre față de poporul italian.

*

Suntem clarificați, deci. Culpabilii dela Viena trebuie căutați în primul rând la Berlin și'n Germania. Dar și la Roma și'n Italia, ca și la București și'n România. Culpabilitatea lor diferă doar gradual. Li rămâne istoriei sarcina de-a stabili pe'ndelete — și cu deamănuntul — gradul de culpabilitate al fiecăruia dintre urzitorii și făuritorii arbitrajului dela Viena.

Sentințele ei sunt nepărtinitore — și, de aceea, necruțătoare.

GRIG

Știri mărunte

Moscova 24 — Trupele grupului german din Laponia se retrag cu mari pierderi.

Paris 24 — Guvernele din Londra, Washington, Moscova și Sidney (Australia), au făcut cunoscut că recunosc Comitetul de eliberare francez al Generalului De Gaulle ca guvern provizoriu al Franței.

Washington 24 — Operațiunile ofensive din Filipine merg foarte bine. În insula Leyte, două aerodromuri capturate de trupele americane au fost repuse în serviciu.

Londra 24 — Uzinele Ford au isbutit să reconstituiescă, din resturi căzute în Anglia de Sud, bomba sburătoare „V. 1”, fabricând elici pentru propriile bombe.

Londra 24 — Dl Papandreu a anunțat remanierea cabinetului său. Dsa rămâne prim ministru.

Importantele hotărâri ale Consiliului de Miniștri

București 24 — Consiliul de Miniștri întrunit ieri sub președinția dlui General de Corp de Armată Adjutant Constantin Sănătescu, cu participarea dlor miniștri de Stat Iuliu Maniu și Const. I. C. Brătianu, s'a ocupat de problema asigurării de locuințe, îmbrăcăminte și hrană pe seama populației.

Problema combustibilului va fi rezolvită cu ajutorul aparatelor de ars petrol. S'au luat măsuri pentru aprovizionarea capitalei cu cantități suficiente de lemne.

Guvernul va veni în ajutorul întreprinderilor, ajutându-le să-și salarizeze angajații prin acordarea de articole de aprovizionare.

A fost înființat un Comisariat al sinistralilor. Armata i-a pus la dispoziție barăcile ei din provincie. Acestea vor fi demontate, transportate și reclădite în orașe, și puse la dispoziția populației rămasă fără adăpost.

Se va face recensământul locuințelor mari. Proprietarii acestora au dreptul să cedeze încăperile de prisos sinistralilor doriți de ei până la 1 Nov. a. c. După acea dată, încartiruirea se va face din oficiu.

Toți cetățenii a căror prezență la oraș nu este necesară, vor fi trimiși la țară.

Legea epurației presei a fost definitivată.

Prevederile legii de epurație a aparatului de Stat vor fi aplicate și societăților particulare.

Act de mulțumită

Tuturor prietenilor cari ne-au adresat cuvinte de mângăiere în marea durere încercată prin pierderea neprețuitei noastre soții, mame, soră, cumnate, sau prin cununi de flori și-au arătat cinstirea, dându-i ultimul tribut de dragoste aceleia care a fost preoteasa Maria I. Modroiu n. Coman, le exprimăm deosebitele noastre mulțumiri.

Vama-Buzăului, 18 Oct. 1944.

(65) 1-1

Familia Preot Modroiu

Bisericești din străinătate

Din Sofia se anunță: Zilele trecute s'a ținut ședința plenară a sfântului Sinod bulgar. S'a statuit, la acest prilej, planul de reorganizare a bisericii bulgare, conform principiilor noului guvern al frontului patriei. Se prevede, între altele, participarea mirenilor și a clerului la conducerea bisericii ortodoxe bulgare. Sf. Sinod, discutând chestiunea ajutorării armatei bulgare, a hotărât să se aducă o contribuție apreciabilă în acest scop, și să se doneze din partea clerului și a bisericii aproape 20 milioane leva.

Adunarea „Astrei”

Asociațiunea culturală „Astra” invită membrii săi la adunarea generală, de astădată, cu caracter numai administrativ, ce se va ține în Sibiu, Duminecă în 5 Noemvrie 1944, în sala mare a Prefecturii județului, ora 11 a. m.

O adunare generală festivă urmează să se țină, la Clujul eliberat.

Pe vremea ocupației...

Ministerul de Justiție al Greciei dă de știre, că în vremea ocupației germane a Greciei au fost împușcați 40 de mii ostateci, în timp ce 450.000 greci au murit de inaniție, iar 8000 au pierit în luptele de guerillă.

Astăzi, trupele germane se retrag în mare grabă din Grecia. Aeroplane mari, încărcate cu trupe, pleacă spre Austria.

SITUAȚIA FRONTURILOR

Marele Stat Major al Armatei Române a dat următorul comunicat asupra operațiunilor desfășurate în 21 Octomvrie:

În Transilvania de Nord-Vest, trupele noastre în legătură cu trupele sovietice, după ce au pus stăpânire pe munții Făget și Țara Oașului, dau lupte pentru cucerirea ultimelor orașe de frontieră: Satu mare, Careii mari și Livada.

Printre localitățile eliberate se găsesc: Meceni, Otoman, Căvan, Sudar, Sântău, Cig, Sâncrai, Giungi și Ghiriza-Ardud.

În zona Solnoc, luptele de blindate continuă.

În Sudul Ungariei, Dunărea a fost trecută.

Frontul din Răsărit

Londra 24 — Comunicatul rusec de ieri seară anunță că operațiunile principale de ieri s'au desfășurat de-a-lungul ambelor maluri ale Tisei. Armatele rusești înaintează de-a-lungul Tisei pe teritoriul Cehoslovac, izolând astfel pe germanii din Transilvania.

Armatele rusești au invadat Prusia Orientală, pătrunzând 30 km. în interior, pe un front de 140 km. Au fost sfărâmate două centuri de apărare germane.

Legatiile ungare alături de Horthy

Ankara 22 — Legația maghiară din Lisabona s'a declarat solidară cu acțiunea întreprinsă de Regentul Horthy pentru salvarea Ungariei, urmând atitudinea diplomaților unguri din Elveția, Danemarca, Turcia și Suedia.

Debarcarea aliaților

Cairo 23 — Dela Cartierul general al forțelor aliate din Mediterana de Est se anunță că trupe britanice au debarcat în insula Lemnos.

Revolta din Guatemala

Mexico 23. — Revolta din Guatemala a făcut până acum peste o mie de victime. Printre morți, se pare că s'ar afla și doi membri ai guvernului.

Unde se află acum Horthy?

Posturile de radio neutre și germane au transmis ieri știrea că Regentul Horthy „și-a ales” împreună cu suita sa o nouă reședință într'un castel din sudul Germaniei.

„Ziua artileriei” în URSS

Moscova 23. — Prezidiul Sovietului Suprem al URSS a instituit o „zi a artileriei”. Ea va fi sărbătorită în fiecare an la 16 Noemvrie. În principalele orașe ale URSS se vor trage salve de artilerie din câte 224 guri de tun.

Frontul din Balcani

Londra 24 — În Jugoslavia, forțele rusești și jugoslave au extins capul de pod de pe malul Savei, lângă Belgrad.

La Adriatică a fost ocupat portul Dobrovnic și localitatea Omis [SV de orașul Split].

Tot trupele Mareșalului Tito au eliberat Bacica Palanca, precum și cel mai mare aerodrom jugoslav dintre Zemun și Belgrad.

Toată provincia Bacica, împreună cu orașul Zombor, a fost eliberată.

În Albania, patrioții au cucerit orașul Valona.

În Grecia, trupele britanice au pătruns în Lamia. Germanii se retrag în Nord, spre Larissa. Patrute aliate au debarcat în sula Eubea, liberă de orice vestigii inamice.

Frontul din Apus

Londra 24 — În Olanda, armata II-a britanică a înaintat 8 km. spre Hertogenbosch, important centru de comunicație german.

La Nord de Anvers, forțele canadiene au progresat spre Rozenthal și în punga inamică de pe Escut.

În Italia, în spațiul Adriaticii, forțele britanice au înaintat 8 km. ocupând mai multe localități situate la 20 km. de Ravena.